

INLEVEN IN VERHALEN MENTAL IMAGERY IN STORIES

Het effect van gedetailleerde instructies op de transportatie van de lezer, de correlatie tussen transportatie en identificatie en de correlatie tussen transportatie en de attitude van de lezer

Bachelorscriptie

Katharina Lechtape (s4191072)

Radboud Universiteit Nijmegen

Faculteit der Letteren

Communicatie-en Informatiewetenschappen

Eerste beoordelaar: Marloes Mak

Tweede beoordelaar: Martijn Balsters

6538 woorden

06.06.2017

Inhoudsopgave

Samenvatting

Hoofdstuk 1: Theoretische inbedding	3-9
1.1 Transportatie	3-5
1.2 Identificatie	5
1.3 Attitudeverandering	6-9
Hoofdstuk 2: Methode	9-13
2.1. Materiaal	9
2.2. Proefpersonen	10-11
2.3. Instrumentatie	11-12
2.4. Procedure	12-13
2.5. Statistische toetsing	13
Hoofdstuk 3: Resultaten	14-17
Hoofdstuk 4 : Conclusie, Discussie	17-20
Referentielijst	20-21
Bijlage	22-24

Samenvatting

Dit onderzoek had tot doel te onderzoeken in hoeverre gedetailleerde instructies op het gebied van mentale inbeelding invloed hebben op de mate van transportatie. Daarnaast was het doel van het onderzoek te kijken in hoeverre de termen transportatie en identificatie met elkaar correleren en in welke mate er een correlatie bestaat tussen transportatie en de attitude. Om de vragen te onderzoeken werd een experiment uitgevoerd. In dit onderzoek werden de proefpersonen aan twee verschillende versies instructie (gedetailleerde versie vs. Beknopte versie) blootgesteld. Na het lezen van de instructie werd aan de proefpersonen gevraagd een online vragenlijst over transportatie, identificatie en over hun attitude in te vullen. De verwachting dat instructies geen invloed hebben op de transportatie van de lezer kan door het onderzoek niet worden bevestigd. Terwijl de onderzoeken van Green en Brock (2000) en van Green (2004) geen significant of slechts een marginaal effect lieten zien, was het effect in dit onderzoek wel significant. Daarnaast kan de verwachting dat er een correlatie bestaat tussen transportatie en identificatie ook worden bevestigd. Volgens Moyer-Gusé, Chung en Jain (2011) correleren de twee mechanismen met elkaar aangezien identificatie als verdieping van transportatie kan worden gezien en voor de emotionale betrokkenheid de twee mechanismen noodzakelijk zijn (Moyer-Gusé, 2008). Tenslotte werd de derde verwachting dat transportatie en de attitude niet met elkaar correleren ook bevestigd. Green (2004) suggereert dat de twee variabelen slechts met elkaar correleren als de lezer de argumenten in de tekst realistisch en waarschijnlijk acht. Alhoewel dit onderzoek nieuw inzicht biedt vooral voor mensen die in de marketing- of communicatieafdeling werkzaam zijn dienen voor vervolgonderzoek een aantal dingen te worden verbeterd. Ten eerste is het aan te raden voor vervolgonderzoek het onderzoek in een rustige omgeving af te nemen. Ten tweede is het belangrijk ook andere variabelen die een rol zouden kunnen spelen voor de mate van transportatie, identificatie en de attitude mee te nemen. Aangezien dit een kleinschalig onderzoek was zou het voor vervolgonderzoek interessant zijn om meerdere verschillende narratieve verhalen en verschillende genres met elkaar te vergelijken.

1. Theoretische inbedding

Al lang is bekend dat verhalen ins ons dagelijks leven een grote functie hebben. Verhalen helpen ons de wereld te begrijpen en zorgen voor meer emotie, empathie en voor een gevoel van verbondenheid tussen mensen (Van de Wiel, 2014). Daarnaast kunnen verhalen op verschillende manieren ervaren en begrepen worden. De lezer kan bijvoorbeeld gewoon genieten om ze te lezen en zich beperken tot de ogenschijnlijk zichtbare gebeurtenissen in een verhaal of zich helemaal mentaal verdiepen zodat hij of zij getransporteerd wordt door een verhaal. Getransporteerde lezers richten hun aandacht volledig op de door het verhaal opgeroepen wereld en vergeten voor dit moment de buitenwereld om zich heen. Als de lezer heel sterk getransporteerd wordt door een verhaal, identificeert de lezer zich meestal met het personage en voelt met hem/haar mee. Als gevolg van het identificeren met de personages in het verhaal, worden bij de lezer emoties opgeroepen (Hoeken & Sinkeldam, 2013). Volgens Hoeken en Sinkeldam (2013) kunnen verhalen die emoties bij de lezer oproepen op verschillende manieren de overtuigingen van de lezer beïnvloeden, omdat de lezer zijn of haar kritisch vermogen helemaal verliest (Hoeken, Hornikx, & Hustinx, 2012). Dat is ook de reden dat verhalen tegenwoordig vaak ingezet worden om verschillende doelen te bereiken en om mensen onbewust te beïnvloeden, zoals bijvoorbeeld in de politiek of de marketing, maar ook in de gezondheidscommunicatie (Beentjes, de Graaf, Hoeken, & Sanders, 2009). Verhalen kunnen dus een groot effect hebben op ons denken en op onze overtuigingen zonder dat wij ons er bewust van zijn (Beentjes et al. 2009). Hoe meer wij door een verhaal getransporteerd zijn en hoe meer de lezer zich met de personages in een verhaal kan identificeren hoe succesvoller en invloedrijker de verhalen zijn voor de lezer (Green & Brock, 2000). Daarnaast bepalen ervaringen zoals transportatie en identificatie in welke mate de lezer zich vermaakt tijdens het lezen van een verhaal en of de lezer door gaat met lezen (Bilandzic & Busselle, 2011).

1.1 Transportatie

Er bestaan verschillende definities van transportatie. Volgens Nell (1988) verliezen getransporteerde lezers zich helemaal in het verhaal, waardoor ze de wereld om zich heen niet meer waarnemen. Sterker nog, getransporteerde lezers zien de gebeurtenissen in het verhaal zo levendig voor zich dat ze werkelijk lijken plaats te vinden en reageren daardoor

emotioneel. Volgens Appel en Richter (2007) ondergaan lezers een mentale reis naar de wereld van het verhaal. Volgens Green, Brock en Kaufman (2004) kan transportatie als een wenselijk toestand voor de lezer worden beschouwd. Dat wil zeggen, dat de lezer de verwachting heeft en ook de eis stelt aan een goed verhaal dat hij tijdens het lezen van een verhaal getransporteerd raakt. Als dit niet het geval is, raakt de lezer gefrustreerd en teleurgesteld. De mate van transportatie hangt af van drie essentiële factoren: mentale inbeelding, aandacht en emotionele betrokkenheid (Green & Brock, 2000).

Hoewel aandacht voor een verhaal en emotionele betrokkenheid bij de personages belangrijke factoren zijn van transportatie, ligt de focus bij deze studie echter op de factor mentale inbeelding. Mentale inbeelding kan begrepen worden als het proces waarbij de lezer zich helemaal in het verhaal verdiept en de gebeurtenissen zo levendig voor zich ziet dat ze werkelijk lijken plaats te vinden. Dat wil zeggen dat de lezer tijdens het lezen van een verhaal de buitenwereld niet meer waarneemt (Green & Brock, 2000).

De mate van transportatie kan door verschillende tekstkenmerken worden beïnvloed, zoals bijvoorbeeld het vertelperspectief, levend versus niet-levend taalgebruik of het geven van instructies voorafgaand aan een verhaal. Green en Brock (2000) hebben reeds onderzoek gedaan naar de invloed van instructies op transportatie. Ze hebben drie verschillende instructies gebruikt: De *theater instructies* hadden tot doel de mate van transportatie te verhogen. Dit hebben ze gedaan door aan de lezer te vragen de omgeving waarin de gebeurtenissen plaats vinden te visualiseren en zich in te leven in de personages. Verder werd aan de lezer gevraagd het verhaal vanuit het perspectief van Joan Mason te lezen, zodat hij of zij het gevoel krijgt als Joan Mason te ageren. De *narratieve instructies* hebben aan de lezer gevraagd het verhaal aandachtig te lezen. Deze soort instructie werd als neutrale cue ingezet. De *fourth-grade instructies* hadden tot doel de mate van transportatie te ondermijnen. De proefpersonen kregen de instructie om tijdens het lezen op woorden te letten die ze niet begrepen en op de complexiteit van zinnen te letten die moeilijk te begrijpen zijn. In het onderzoek van Green en Brock (2000) leverde de manipulatie van de instructies slechts een marginaal effect op. Terwijl de proefpersonen die aan de theater instructies en aan de narratieve instructies blootgesteld werden aangaven dat ze geen problemen hadden bij het volgen van de instructies, gaven de proefpersonen die in de controlegroep zaten aan dat ze het lastig vonden de fourth-grade instructies te volgen. Dit kwam doordat ze getransporteerd waren door het verhaal zelf aangezien zij de inhoud van het verhaal heel boeiend vonden. Green (2004) heeft het effect van instructies op de mate van transportatie tweezijdig getoetst

aangezien uit eerder onderzoek bleek dat er een heleboel mogelijkheden zijn de instructies te beïnvloeden om de mate van transportatie juist te verhogen of te ondermijnen. In het onderzoek van Green (2004) werden de proefpersonen aan drie verschillende versies instructies blootgesteld: de instructie voor de manipulatie van de transportatie had tot doel de mate van transportatie te faciliteren door een mooie sfeer voor de lezer tijdens het lezen van het verhaal te creëren. De instructie voor de elaboratiegroep vroeg de lezer om de inhoud van het verhaal kritisch te bekijken om juist te voorkomen dat de lezer door het verhaal getransporteerd wordt. De controle groep werd daarentegen aan geen enkele instructie blootgesteld. Uit de resultaten bleek dat de instructies geen effect hadden op de transportatie van de lezer.

Alhoewel er reeds veel onderzoek naar instructies gedaan is, is er echter nog gebrek aan kennis in hoeverre gedetailleerde instructies invloed uit kunnen oefenen op de mate van transportatie. Het verschil tussen gedetailleerde instructies en andere instructies is dat gedetailleerde instructies uitgebreid beschrijven hoe de lezer zich mentaal in een verhaal kan verdiepen zodat de lezer geen moeite heeft de gebeurtenissen mentaal te visualiseren. Daarom is het relevant te onderzoeken of gedetailleerde instructies op het gebied van mentale inbeelding daadwerkelijk invloed uitoefenen op de mate van transportatie.

De vraagstelling luidt daarom als volgt:

In hoeverre hebben gedetailleerde instructies op het gebied van mentale inbeelding invloed op de mate van transportatie?

Op basis van de theorie wordt verwacht dat instructies daadwerkelijk niet tot een hogere mate van transportatie leiden, aangezien de beschreven onderzoeken laten zien dat instructies geen effect of slechts een marginaal effect hebben op de transportatie van de lezer. De verwachting is echter niet sterk genoeg aangezien er nog een heleboel andere onderzoeken zijn over instructies waarin de instructies weer op een andere manier gemanipuleerd zijn.

1.2. Identificatie

Murphy, Frank, Chatterjee en Baezconde-Garbanati (2013) laten zien dat het succes van een verhaal naast transportatie ook door het mechanisme identificatie bepaald wordt.

Met identificatie wordt de empathie met de personages en ook de sympathie voor de personages bedoeld. De lezer identificeert zich met het personage en voelt met hem/ haar mee

omdat hij of zij zich helemaal in de persoon heeft ingeleefd. Sterker nog, de lezer voelt dezelfde emoties als de personages, zoals bijvoorbeeld angst, verdriet of vrolijkheid (Oatley, 1994; Zillmann, 1991). Getransporteerde lezers die sympathie voor de personages in het verhaal hebben, bemoeien zich met de personages alsof ze echt zouden bestaan en voelen zich zelfs soms sterk verbonden met hen (Green & Brock, 2000). Volgens Baumeister en Leary (1995) komt dit doordat mensen een sterke behoefte hebben om bij een bepaalde groep te horen ('sense for belonging'). Daarnaast neemt de lezer de intenties en de doelen van het personage over (Tal- Or & Cohen, 2010). Daardoor kan de lezer de realiteit even voor een tijd achter zich laten (Green, Brock, & Kaufman, 2004). Verder heeft identificatie de volgende functie voor de lezer: Individuen gebruiken de situaties en de ervaringen van de personages om hun leven te reflecteren en te begrijpen (Giles, 2002). Uit een onderzoek naar de rol van identificatie in narratieve verhalen kwam naar voren dat de lezer zich in hogere mate kon identificeren met de personages wanneer een verhaal vanuit het ik-perspectief geschreven is (De Graaf, Sanders, Beentjes, & Hoeken, 2007).

De twee mechanismen, transportatie en identificatie, zijn aan elkaar gerelateerd. Volgens Moyer-Gusé, Chung en Jain (2011) kan identificatie als een soort verdieping worden gezien van transportatie. Voor de emotionele betrokkenheid van de lezer tijdens het lezen van een verhaal zijn zowel transportatie als identificatie noodzakelijk (Moyer-Gusé, 2008).

Samenvattend kan worden gezegd dat transportatie en identificatie sterk aan elkaar gerelateerd zijn, maar als twee verschillende processen moeten worden beschouwd. Transportatie is vooral gericht op de mate waarin wij ons in een verhaal verliezen, maar specificeert niet waarom de lezer met het verhaal meegaat. Identificatie daarentegen specificeert wel waarom de lezer met het verhaal meegaat, namelijk omdat de lezer de gebeurtenissen ervaart vanuit het perspectief van het personage (Tal- Or & Cohen, 2010). Aangezien de twee begrippen vaak door elkaar gebruikt worden en er nauwelijks onderzoek naar hun relatie gedaan is, is het wetenschappelijk interessant te onderzoeken of de twee mechanismen ook daadwerkelijk aan elkaar gerelateerd zijn, zoals verondersteld wordt in de theorie.

De vraagstelling daarom als volgt:

In hoeverre correleren de mechanismen transportatie en identificatie met elkaar?

Op basis van de beschreven literatuur is het moeilijk om een eenduidige hypothese op te stellen. Volgens Moyer-Gusé, Chung en Jain (2011) is identificatie namelijk een verdieping

van transportatie. Daarnaast benadrukken Tal- Or en Cohen (2010) echter dat transportatie en identificatie als twee aparte processen moeten worden beschouwd. Aangezien zowel Moyer-Gusé (2008) als Busselle en Bilzandic (2009) suggereren dat de dimensie emotionele betrokkenheid aspecten bevatten van transportatie en identificatie wordt verwacht dat de twee processen met elkaar overlappen.

1.3. Attitudeverandering

Het meest voorkomende persuasieve doel van narratieve teksten is de attitudeverandering (Hoeken et al., 2012). Om het persuasieve doel te bereiken wordt er in de politiek, in de marketing maar ook in de gezondheidscommunicatie heel vaak strategische communicatie ingezet (Beentjes et al., 2009). Aangezien in de verschillende contexten in een hoge mate content marketing en andere communicatie strategieën ingezet worden om de attitude van de doelgroep te beïnvloeden, is er al veel onderzoek gedaan naar de mate waarin transportatie invloed heeft op de attitudeverandering van de lezer.

Volgens Fishbein en Ajzen (2003) kunnen attitudes gedefinieerd worden als evaluaties van objecten, gebeurtenissen, ideeën of oordelen over verschillende zaken. De attitudes zijn gebaseerd op eigen ervaringen en worden gevormd door de omgeving.

Verschillende onderzoeken laten zien dat transportatie dus inderdaad effect op de attitude van de lezer uit kan oefenen (bijv. Murphy et al., 2013; Green & Brock, 2000). Een reden hiervoor is, dat lezers die zich helemaal verliezen in een verhaal de argumenten die in de tekst voorkomen waarschijnlijk achten en de argumenten in de tekst niet ontkrachten. Daardoor is de getransporteerde lezer niet meer in staat of gemotiveerd kritisch op de argumenten in de tekst te reageren en de argumenten af te wegen of te ontkrachten (Hoeken & Sinkeldam, 2013). Met andere woorden, de lezer verliest de toegang tot de realiteit en staat open voor de wereld in het verhaal. De lezer vraagt zichzelf niet meer af of de wereld in het verhaal ook daadwerkelijk overeenkomt met de realiteit (Green & Brock, 2000). Sommige lezers genieten hiervan omdat zij dan even voor een tijdje voor de werkelijkheid kunnen vluchten en persoonlijke problemen of stressvolle situaties kunnen vergeten (Green & Brock, 2000).

Volgens Nisbett en Ross (1980) kunnen verschillende tekstkenmerken worden ingezet om een hogere transportatie tijdens het lezen van een verhaal bij de lezer teweeg te brengen.

Het tekstkenmerk levendigheid wordt in verhalen vaak toegepast om de attitude van de lezer te beïnvloeden. Het tekstkenmerk levendigheid zorgt ervoor dat mentale beelden en emoties bij de lezer opgeroepen worden. Als gevolg kan de lezer in een hogere mate getransporteerd raken door een verhaal, waardoor de attitude veranderd kan worden.

De twee dual process modellen, het *Extended Elaboration Likelihood Model* (E-ELM) en het *Heuristic- Systematic Model* (HSM), beschrijven welke elementen verantwoordelijk zijn voor het feit dat een attitudeverandering in gang wordt gezet (Fishbein & Ajzen, 2003). Deze modellen zijn vooral op de verwerking van informatie gericht (Slater & Rouner, 2002). Aangezien transportatie en de twee dual proces modellen (E-ELM en HSM) verschillende manieren van informatieverwerking in een verhaal beschrijven, is het essentieel om een onderscheid te maken tussen transportatie en cognitieve elaboratie (verwerking van informatie op cognitief niveau), met name de twee *dual process modellen* (E-ELM en HSM). De twee dual process modellen laten zien dat informatie in een tekst op een systematische en cognitieve manier verwerkt worden, maar dat de lezer hiervoor in staat moet zijn en gemotiveerd moet zijn. Volgens het E-ELM model wordt de attitude beïnvloed door de argumenten in de tekst te evalueren en af te wegen (Petty & Cacioppo, 1986).

In tegenstelling tot het E-ELM worden de attitudes tijdens het transportatieproces door andere mechanismen beïnvloed. Green en Brock (2000) geven het transportatieproces in het Transportation- Imagery Model weer. Tijdens het transportatieproces zijn lezers minder kritisch, omdat ze zich laten leiden door de emoties die tijdens het lezen van een verhaal opgeroepen worden. Kortom: De informatie in een narratieve tekst worden op een emotioneel niveau verwerkt. Als gevolg nemen de lezers de argumenten gewoon over en zijn minder gemotiveerd en ook niet in staat de argumenten met eigen argumenten te ontkrachten (Green & Brock, 2000; Strange, 2002).

Volgens Murphy et al. (2013) zouden de ervaringen van de lezer zodanig beïnvloed kunnen worden, dat de lezer geen verschil meer kan maken tussen de wereld in het verhaal en de realistische wereld. De ervaringen uit het verhaal worden door de lezer dus als realistisch en toegankelijk ervaren. De mate waarin de lezer de wereld in het verhaal als voor zichzelf toegankelijk ervaart, speelt een grote rol bij de attitudevorming en is dus ook medebepalend voor de overtuigingskracht van een verhaal.

Voor alledaagse problemen waarmee mensen vaak geconfronteerd worden en die ingebed zijn in een verhaal, worden meestal door mensen als persoonlijk ervaren en de kans dat ze dan ook mentaal getransporteerd worden, is veel groter bij dit soort verhalen.

Het meest voorkomende probleem, vooral in de westelijke wereld, is dat veel mensen aan overgewicht lijden. Overgewicht wordt ook in Nederland steeds meer tot een probleem (CBS, 2009). Veel mensen hebben weliswaar de intentie af te vallen, maar het lukt hen niet altijd. Een eerste stap is dus de attitude van mensen zodanig te veranderen dat ze zelf inzien dat overgewicht tot ernstige fysieke problemen kan leiden. Uit onderzoek is gebleken dat verhalen met een persuasief (overtuigend) doel daadwerkelijk ook de attitude van iemand zou kunnen veranderen. Zo beweren Schellens en De Jong (2004) dat andere interventies, bijvoorbeeld het inzetten van fear appeals, vooral in de gezondheidscommunicatie niet echt werken omdat mensen zich er bewust van zijn dat ze beïnvloed worden. Fear appeals zijn een communicatiestrategie die gebruikt wordt om angst op te roepen bij de lezer. Het wordt vaak gebruikt om de onwenselijke gevolgen van gedrag te benadrukken. Een bekend voorbeeld zijn de boodschappen op sigarettenpakjes (Hoeken et al., 2012).

Uit onderzoek is gebleken dat boodschappen die ingebed zijn in verhalen beter te verwerken zijn, omdat de verhalen meestal op een makkelijke manier geschreven zijn en ze zo voor een breed lezerspubliek te begrijpen zijn (Kreuter et al., 2007; Moyer-Gusé et al. 2011). Green, Strange en Brock (2002) lieten zien dat een narratief verhaal hooguit kan leiden tot attitudeverandering, maar dat het lezen van een verhaal in de meeste gevallen niet tot gedragsverandering leidt. Aangezien de gedragsintentie te moeilijk te meten is vanwege de verschillende determinanten die bij de gedragsintentie een rol spelen, zal de focus op de attitude liggen.

Op basis van het reeds genoemde kan worden verondersteld dat de mate van transportatie een manier kan zijn om de attitude te beïnvloeden. Er bestaat echter nog weinig onderzoek over hoe de twee termen transportatie en de attitude zich tot elkaar verhouden en in welke mate ze aan elkaar gerelateerd zijn. Zoals al gezegd, behoren overgewichtproblemen vooral in de westelijke wereld tot de alledaagse problemen. Om in de praktijk het beïnvloedingsproces te optimaliseren en om tekstkenmerken doelgericht in te zetten zodat de lezer in een hogere mate getransporteerd raakt, is het essentieel te onderzoeken in welke mate de twee begrippen transportatie en attitude überhaupt aan elkaar gerelateerd zijn. Hierbij is het voldoende te onderzoeken in welke mate er een correlatie bestaat tussen transportatie en de attitude, aangezien identificatie een verdieping is van transportatie en de termen transportatie en identificatie overlappen (Moyer-Gusé et al. 2011).

De derde vraagstelling luidt als volgt:

In hoeverre bestaat er een correlatie tussen transportatie en de attitude?

Het wordt verwacht dat transportatie en de attitude niet met elkaar correleren, aangezien Green (2004) benadrukt dat transportatie en attitude niet direct met elkaar samenhangen. Als derde variabele gaf hij namelijk aan dat het ook een grote rol speelt in hoeverre de lezer de gebeurtenissen in het verhaal waarschijnlijk acht. De verwachting is echter niet heel sterk aangezien er tot nu toe heel weinig bekend is over de correlatie tussen transportatie en de attitude. Eerdere onderzoeken hebben vooral het effect van de transportatie op de attitude onderzocht.

2. Methode

Het onderzoek had tot doel te onderzoeken in hoeverre gedetailleerde instructies op het gebied van mentale inbeelding invloed hebben op de mate van transportatie. Daarnaast beoogde het onderzoek te kijken in hoeverre er een correlatie bestaat tussen transportatie en identificatie en tussen transportatie en de attitude.

2.1. Materiaal

Voor dit experimenteel onderzoek werd een kort verhaal gebruikt dat over het leven van een dik Engels echtpaar gaat (Van Essen, 2004). Ze komen voor een tijdje in een appartementenblok in Amsterdam wonen, waar de ik-verteller woont. Het hoogtepunt van het verhaal is dat de echtgenoot aan de ik - verteller bekommerd mee deelt dat zijn echtgenote Rita waarschijnlijk dood is. Achteraf bleek dat de vrouw het overleefd heeft maar het echtpaar niet meer in staat is terug te komen. De negatieve consequenties van het “dik zijn” worden in dit verhaal op een persoonlijke manier beschreven.

De onafhankelijke variabele was de versie van de instructies waaraan de proefpersonen voorafgaand aan het lezen blootgesteld werden. Er bestonden twee versies instructies, een gedetailleerde versie en een beknopte versie. De manipulatie vond vooral plaats op het gebied van mentale inbeelding dat naast aandacht en emotionele betrokkenheid een belangrijk deel uitmaakt van transportatie.

Het stimulus materiaal was dus gemanipuleerd door het geven van een gedetailleerde versie instructie: *Probeer uw aandacht bij het verhaal te houden en lees het zoals u normaal gesproken ook een verhaal zou lezen. Gebruik uw fantasie tijdens het lezen van het verhaal, probeer de omgeving waarin het verhaal zich afspeelt te visualiseren en de acties van de personages voor u te zien. Stel u voor dat de hoofdpersoon voor u staat, beeld u in wat er*

gebeurt en let goed op wat alle personages doen. De conditiegroep kreeg dus vooraf een gedetailleerde instructie te lezen over hoe ze zich mentaal in kunnen beelden in het verhaal. In tegenstelling tot de conditiegroep, kreeg de controlegroep vooraf gewoon de instructie: *Probeer uw aandacht bij het verhaal te houden en lees het zoals u normaal gesproken ook een verhaal zou lezen!* De twee versies van instructies verschillen dus qua inhoud en in hoeverre de transportatie van de lezer gestimuleerd wordt.

2.2. Proefpersonen

Aan dit onderzoek namen in het totaal 120 Nederlanders deel, waarvan de data van 100 proefpersonen gebruikt werd voor de statistische analyses. De data van 20 proefpersonen werden niet meegenomen in het onderzoek, omdat deze proefpersonen niet aan de manipulatiecheck hebben voldaan. Aan alle proefpersonen werd gevraagd in eigen woorden samen te vatten wat de instructie was. Sommige proefpersonen gaven echter een samenvatting van het verhaal of van de algemene introductie en niet van de instructie. Daarnaast hebben sommige proefpersonen het tekstveld gewoon niet ingevuld. Om die reden was het niet altijd helemaal duidelijk in welke groep de proefpersonen zaten.

Uit de χ^2 - toets bleek dat het aantal vrouwen en mannen in de twee groepen gelijk verdeeld was ($\chi^2(1) = 201, p = .654$). In tabel 1 is de verdeling van mannen en vrouwen over de twee groepen samengevat.

Tabel 1. Verdeling van geslacht over de twee groepen (conditiegroep en controlegroep).

		Geslacht		
		<i>n</i>	man	vrouw
Distributie	Conditiegroep	45	20	25
	Controlegroep	55	22	33

Uit een onafhankelijke t-toets bleek dat de proefpersonen in gelijke mate aan de twee groepen toegewezen zijn wat de leeftijd betreft ($t(98) = .210, p = .834$). De gemiddelde leeftijd in de controlegroep ($M = 32.60, SD = 15.52$) en in de conditiegroep was hetzelfde ($M = 31.96, SD = 15, r = 65$). De proefpersonen die mee hebben gedaan waren 17 tot 82 jaar oud.

De distributie van leeftijd over de twee groepen zijn in gemiddeldes en standaarddeviaties in tabel 2 weergegeven.

Tabel 2. De distributie (gemiddelde en standaarddeviaties) van leeftijd over de twee groepen.

		Leeftijd		
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Distributie	conditiegroep	31.96	15	45
	controlegroep	32.60	15.52	55

Uit de χ^2 - toets van de verdeling van de verschillende opleidingsniveaus over de twee groepen (conditiegroep en controlegroep) bleek de verdeling van het aantal proefpersonen in de twee groepen gelijk te zijn ($\chi^2(8) = 10.39, p = .239$). De verdeling van de proefpersonen qua hoogst afgeronde opleiding zijn samengevat in tabel 3.

Tabel 3. De verdeling van de proefpersonen qua hoogst afgeronde opleiding over de groepen.

	groepen	
	conditiegroep	controlegroep
	<i>n</i> = 45	<i>n</i> = 55
VMBO	3	0
HAVO	1	0
Atheneum	4	5
Gymnasium	3	3
MBO	1	4
HBO Propedeuse	5	2
HBO	10	13
WO propedeuse	13	15
WO	5	13

Uit de χ^2 - toets van de verdeling van de verschillende genrevoorkeuren over de twee groepen bleek het aantal proefpersonen proefpersonen wat de verschillende genrevoorkeuren betreft in gelijke mate verdeeld te zijn ($\chi^2 (7) = 3.50, p = .836$). De distributie van de proefpersonen met de verschillende genrevoorkeuren is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4. De distributie van de proefpersonen met de verschillende genrevoorkeuren.

	groepen	
	conditiegroep	controlegroep
	<i>n</i> = 45	<i>n</i> = 55
Thriller	8	13
Drama	4	8
Literaire fictie	5	7
Romantisch	9	7
Fantasy	9	9
Sciencefiction	1	0
Non-fictie	4	7
Anders	4	4

2.3. Onderzoeksontwerp

Dit onderzoek werd uitgevoerd op basis van een 2 x 1 design door middel van een tussenproefpersoonontwerp met een conditiegroep en een controlegroep. De proefpersonen die aan de conditiegroep toegewezen werden, kregen de gemanipuleerde versie van de instructie (de gedetailleerde versie). Deze versie was gemanipuleerd op het gebied van mentale inbeelding. In tegenstelling tot de conditiegroep kregen de proefpersonen in de controlegroep de niet gemanipuleerde versie van de instructie (de beknopte versie). Dankzij de controlegroep kon duidelijk worden of de effecten op transportatie daadwerkelijk toe te wijzen zijn aan het lezen van het verhaal of aan de manipulatie. De proefpersonen zijn dus aan de experimentele conditie en aan de controlegroep toegekend. Verder werd er getoetst in

hoeverre er een correlatie bestaat tussen transportatie en identificatie en tussen transportatie en de attitude.

2.4. Instrumentatie

In dit onderzoek was transportatie de afhankelijke variabele. Naast transportatie werden ook de variabelen identificatie en de attitude door middel van vragenlijsten gemeten. Transportatie werd gemeten aan de hand van de SWAS schaal over *story absorption* (Kuijpers, Hakemulder, Tan, Doicaru, 2014). De schaal bevat vier onderdelen - aandacht, transportatie, emotionele betrokkenheid en mentale inbeelding - met verschillende items. Voorbeelden van een vraag uit deze schaal zijn de volgende: “Tijdens het lezen van het verhaal vergat ik de tijd”, “Tijdens het lezen van het verhaal leek het soms alsof ik zelf ook in de wereld van het verhaal was”, “Ik voelde met de hoofdpersonen in het verhaal mee”, “Tijdens het lezen van dit verhaal kon ik de situaties die beschreven worden voor me zien”. De vragenlijst kon volledig worden beantwoord door middel van een Zevenpunt Likertschaal lopend van 1 (helemaal mee oneens) tot 7 (helemaal mee eens). Transportatie werd op interval meetniveau gemeten. De betrouwbaarheid van Transportatie bestaande uit 18 items was goed: $\alpha = .92$.

De zelf ontworpen vragenlijst voor de variabele identificatie is gebaseerd op een bestaande vragenlijst (Tal-Or, & Cohen, 2010; zie Bijlage 1). Voorbeelden zijn: “Ik heb medelijden met personen in het verhaal gehad”, “Ik heb tijdens het lezen dezelfde emoties ervaren als de personages”, “Ik was in staat de gebeurtenissen op dezelfde manier te begrijpen en te interpreteren als de personages.” De vragenlijst kon volledig beantwoord worden door middel van een Zevenpunt Likertschaal lopend van 1 (helemaal mee oneens) tot 7 (helemaal mee eens). Identificatie werd op interval meetniveau gemeten. De betrouwbaarheid van Identificatie bestaande uit 5 items was goed: $\alpha = .87$.

De attitude werd op basis van de schaal van Hoeken, Hornikx en Hustinx (2012) gemeten. Voorbeelden van vragen uit deze schaal zijn: “Als ik de komende maanden drie keer per week sport, dan is dat- Goed....Slecht, Onplezierig.....Plezierig, voordelig.....schadelijk”, “Als ik de komende maanden drie keer per week gezond eet, dan is dat- Goed....Slecht, Onplezierig....Plezierig, Voordelig...Schadelijk.” De vragenlijst kon volledig beantwoord worden door middel van zevenpunts semantische differentiaal. De vragenlijst over de attitude werd op interval meetniveau gemeten. De betrouwbaarheid van Attitude bestaande uit 5 items was adequaat: $\alpha = .71$.

2.5. Procedure

Het experiment werd in een rustige omgeving persoonlijk (face-to-face) afgenomen. De proefpersonen werden vooral via social media en persoonlijk benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. Om de bereidheid deel te nemen te verhogen, kregen de proefpersonen na de participatie snoepjes. Het onderzoek duurde ongeveer 30 minuten. Tijdens het onderzoek heeft de proefleider fysiek afstand genomen van de participant en was met iets anders bezig, zodat hij de participant niet stoorde. De onderzoeker bleef echter in de buurt voor het geval dat er vragen waren. Alle participanten werden op dezelfde manier geïntroduceerd tot het experiment. Hierbij werd nauwkeurig uitgelegd hoe het experiment in elkaar zat en wat zij hiervan konden verwachten. Het doel werd hierbij echter niet vermeld. Tevens werd vooraf benadrukt dat de data allemaal anoniem zouden worden verwerkt en dat er geen goede of foute antwoorden zijn. De participanten lazen als eerste de instructie die ze op een apart papiertje hadden gekregen. Hierna werd gevraagd of de participant de instructie goed begrepen had. Voor het geval dat de participant de taak niet begreep, gaf de proefleider nog wat meer uitleg. De uitleg was echter voor elke participant hetzelfde. Vervolgens werd het verhaal op papier aan de proefpersoon voorgelegd. Ondertussen werden de vragenlijsten geopend op Qualtrics op een laptop, computer of tablet zodat de participant meteen aan de slag kon gaan na het lezen van het verhaal. Toen de participant klaar was met lezen van het verhaal, werd het papier met de instructies erop weggehaald. Als eerste werd de proefpersoon verzocht de vragen over transportatie, identificatie en attitude te beantwoorden. Vervolgens werd de manipulatiecheck uitgevoerd door middel van een open vraag. Het was de bedoeling dat de participant in eigen woorden opschreef waar de instructie die ze voorafgaand aan het lezen hadden gekregen over ging. Afsluitend volgden er nog wat vragen over demografische gegevens, hun leesgewoonten en de genrevoorkeur.

2.6. Statistische toetsing

De vraagstelling in hoeverre gedetailleerde instructies effect hebben op de transportatie van de lezer werd getoetst door middel van een onafhankelijke t-toets. De onderzoeksvragen over de correlatie tussen transportatie en identificatie en over de correlatie tussen transportatie en de attitude werden door middel van de correlatiecoëfficiënten

Spearman getoetst. Om te kijken of de manipulatie uiteindelijk geslaagd is, werd tijdens het invullen van de vragenlijst een open vraag gesteld of ze zich de instructies nog konden herinneren. Aan de proefpersonen werd gevraagd de instructies in eigen woorden te beschrijven.

3. Resultaten

Dit onderzoek had tot doel de volgende vraagstellingen te onderzoeken en vervolgens statistisch te toetsen: De eerste vraagstelling was in hoeverre gedetailleerde instructies op het gebied van mentale inbeelding invloed uitoefenen op de mate van transportatie. De tweede vraagstelling was in hoeverre de termen transportatie en identificatie met elkaar correleren. De derde vraagstelling was in welke mate er een correlatie bestaat tussen transportatie en de attitude van de lezer.

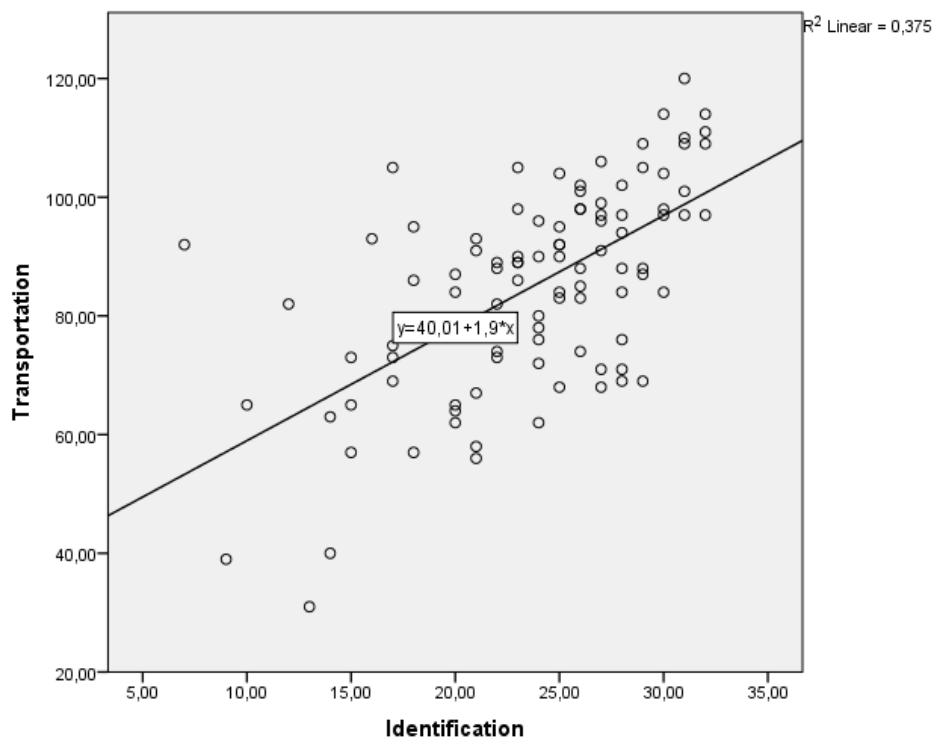
Met betrekking tot de eerste vraagstelling bleek uit een tweezijdig onafhankelijke t-toets van de twee versies instructies op transportatie een significant verschil te bestaan tussen de gedetailleerde versie instructie op het gebied van mentale inbeelding en de beknopte versie instructie wat de mate van transportatie door het verhaal betreft ($t(98) = 2.72, p = .008$). De proefpersonen die aan de gedetailleerde instructie ($M = 5.02, SD = 0.91$) blootgesteld werden, waren in een hogere mate getransporteerd door het verhaal dan de proefpersonen die aan de beknopte instructie ($M = 4.50, SD = 0.99$) blootgesteld werden. Tabel 2 geeft het aantal proefpersonen, de gemiddeldes en de standaarddeviaties weer.

Tabel 5. Het aantal proefpersonen, de gemiddeldes en de standaarddeviaties van de mate van transportatie van de lezers door het verhaal per conditie.

		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Transportatie	Geen instructies	4.50	0.99	55
	Instructies	5.02	0.91	45

Uit een correlatie voor de transportatie en identificatie bleek er een significant, positief adequaat verband te bestaan ($r_s(100) = .58, p < .001$). Naarmate de proefpersonen in een hogere mate getransporteerd raakten bleken zij zich daarnaast in een hogere mate te identificeren met de personages in het verhaal. De correlatie tussen transportatie en identificatie is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. De correlatie tussen transportatie en identificatie.

De correlatie tussen transportatie en de attitude bleek niet significant te zijn ($r_s(100) = .064, p = .528$).

4. Conclusie en Discussie

Het doel van dit onderzoek was te onderzoeken in hoeverre gedetailleerde instructies op het gebied van mentale inbeelding invloed hebben op de mate van transportatie. De logische vraag die hierop volgt was in hoeverre er een correlatie bestaat tussen transportatie en identificatie aangezien de twee begrippen vaak door elkaar gehaald worden. Als de lezer door een verhaal getransporteerd wordt, maakt het verhaal meestal ook iets los bij de lezer.

Daarom werd tenslotte ook onderzocht in hoeverre transportatie en de attitude van de lezer met elkaar correleren.

Met betrekking to de eerste onderzoeksvraag werd verwacht dat gedetailleerde instructies niet tot een hogere mate van transportatie leiden. De verwachting kan echter niet worden bevestigd. Uit de resultaten van dit onderzoek bleek namelijk dat de proefpersonen die aan de gedetailleerde instructie voorafgaand aan het verhaal blootgesteld werden, in een hogere mate getransporteerd waren door het verhaal dan de lezers die aan de beknopte versie instructie, de versie die niet gemanipuleerd was, blootgesteld werden. De resultaten van dit onderzoek zijn daarom niet in lijn met de resultaten van Green en Brock (2000) en Green (2004). In het onderzoek van Green en Brock (2000) over transportatie en instructies werd slechts een marginaal effect gevonden omdat de proefpersonen moeite hebben gehad bij het volgen van de *fourth-grade instructies*. Daarnaast leverde de manipulatie van Green (2004) geen significant effect op. Een mogelijke verklaring voor de afwijking tussen deze onderzoeken en dit onderzoek zou kunnen zijn dat de gedetailleerde instructie in dit onderzoek op het gebied van mentale inbeelding gemanipuleerd was, dat een belangrijk onderdeel uitmaakt van transportatie. Transportatie bestaat namelijk uit de drie onderdelen aandacht, mentale inbeelding en emotionele betrokkenheid (Green & Brock, 2000), waarbij mentale inbeelding de meest belangrijke factor is. Getransporteerde lezers zien de gebeurtenissen in het verhaal zo levendig voor zich dat ze werkelijk lijken plaats te vinden (Nell, 1988). Deze beleving wordt door mede van gedetailleerde instructies versterkt. Sterker nog, als de lezer voorafgaand blootgesteld worden aan gedetailleerde instructies die gemanipuleerd zijn op het gebied van mentale inbeelding, dan worden ze onbewust gestimuleerd zich helemaal in het verhaal te verdiepen en de wereld mentaal op te nemen. Een alternatieve verklaring zou kunnen zijn dat de narratieve teksten die als onderzoeksmateriaal in de onderzoeken van Green en Brock (2000) en van Green (2004) gebruikt werden als boiender waargenomen werden en meer spanning opleverden dan het verhaal dat in dit onderzoek gebruikt werd. Misschien waren de proefpersonen alleen door het lezen van het verhaal al in een hogere mate getransporteerd dan de proefpersonen in dit onderzoek zodat de instructies in de onderzoeken van Green en Brock (2000) en Green (2004) niet echt noodzakelijk waren om de transportatie van de lezers te verhogen.

De tweede verwachting dat transportatie en identificatie met elkaar correleren werd wel door dit onderzoek bevestigd. Het onderzoek liet namelijk zien, dat de twee mechanismen transportatie en identificatie met elkaar correleren. Als de lezer zich dus sterk getransporteerd

voelt heeft hij ook vaak meer sympathie met een of meerdere personages en kan zich beter in de personage(s) verplaatsen. Een mogelijke verklaring voor het verband tussen transportatie en identificatie zou kunnen zijn, dat identificatie als een soort verdieping van transportatie kan worden gezien (Moyer-Gusé et al., 2011). Alhoewel transportatie en identificatie nauw aan elkaar gerelateerd zijn, kunnen de twee begrippen zeker niet door elkaar worden gebruikt, aangezien de betekenis van de twee termen van elkaar verschilt (Tal-Or & Cohen, 2010). Transportatie is voornamelijk gericht op de mate waarin de lezer zich in een verhaal verliest, maar specificeert niet waarom de lezer met het verhaal meegaat zoals de term identificatie. Identificatie betekent letterlijk dat de lezer zich in het personage verplaatst en met hem/ haar meevoelt, omdat hij of zij zich helemaal in de persoon heeft ingeleefd. De lezer voelt meestal dezelfde emoties zoals angst, verdriet of vrolijkheid als de personages (Zillmann, 1992; Tal-Or & Cohen, 2010). Een andere verklaring voor de correlatie tussen transportatie en identificatie zou kunnen zijn, dat zowel transportatie als identificatie nodig zijn voor de betrokkenheid van de lezer tijdens het lezen van het verhaal (Moyer-Gusé, 2008).

Tenslotte kan op basis van dit onderzoek worden geconcludeerd dat transportatie en de attitude niet aan elkaar gerelateerd zijn. Het resultaat komt dus overeen met de verwachting dat transportatie en de attitude niet met elkaar correleren. Het resultaat komt overeen met de theorie van Green (2004). Hij suggereert namelijk dat transportatie en de attitude niet direct met elkaar correleren en alleen samengehouden worden als de perceptie van het realisme van de lezer hoog genoeg is. Dat wil zeggen dat transportatie en de attitude slechts correleren als de lezer de gebeurtenissen en argumenten in de tekst waarschijnlijk acht. Een andere verklaring voor het onderzoeksresultaat zou kunnen zijn, dat de lezers vooraf al een negatieve attitude ten opzichte van fast food en weinig beweging hadden, omdat ze al vanaf vroege leeftijd geïnformeerd werden over de negatieve consequenties van het eten van fast food en te weinig beweging op de gezondheid door middel van voorlichting op scholen en door de opvoeding van hun ouders. Het is bekend dat een groot aantal van de mensen een negatieve associatie gevormd hebben tussen het eten van fast food en de gezondheid. De negatieve associatie tussen fast food en de gezondheid wordt door de omgeving als vanzelfsprekend en sociaal wenselijk geacht. Volgens Keuchenius en Van der Lelij (2013) neemt de negatieve attitude ten opzichte van ongezond eten toe naarmate de ouders hoger opgeleid zijn. Het zou dus kunnen zijn dat de lezer al voorafgaand een negatieve attitude hadden.

Dit onderzoek voegt een meerwaarde toe vooral op het gebied van gezondheidscommunicatie. Vooral communicatieadviesbureaus die de marketingstrategieën

ten opzichte van storytelling willen optimaliseren. Het is bekend dat boodschappen in narratieve verhalen beter verwerkt worden dan fear appeals. Door middel van instructies voorafgaand aan het lezen kan het leesgedrag en de mate van transportatie van de lezer doelgericht in de gewenste richting gestuurd worden.

Het onderzoek kent echter ook een aantal beperkingen, te beginnen met de omgeving waarin het verhaal gelezen en de vragenlijst ingevuld is. Er is geen controle geweest op de omgeving waarin de proefpersonen hebben deelgenomen aan het onderzoek. Weliswaar is er geprobeerd een rustige locatie te vinden, maar het was niet altijd mogelijk aangezien het onderzoek meestal op de universiteitscampus of bij de proefpersonen thuis afgenomen werd en er andere mensen aanwezig waren. Dit zou een storende factor kunnen zijn geweest. Verder is de manipulatiecheck niet helemaal gelukt. De proefpersonen kregen tijdens het invullen van de vragenlijst de opdracht de instructie die ze voorafgaand aan het lezen van het verhaal hebben gekregen in eigen woorden weer te geven. De taak werd echter door sommigen fout begrepen. Sommige proefpersonen hebben de algemene introductie, dus hoe het hele experiment in elkaar zit weergegeven alhoewel dit niet de bedoeling was. Sommige mensen hebben gewoon het verhaal samengevat en een persoon heeft helemaal niets ingevuld. Daardoor was het niet altijd duidelijk in welke groep de proefpersonen zaten. Daarom werden een aantal proefpersonen niet meegenomen in het onderzoek.

Voor vervolgonderzoek dienen een aantal zaken verbeterd te worden om de representativiteit van het onderzoek te verhogen. Ten eerste moet het onderzoek in een rustige omgeving afgenomen worden, bijvoorbeeld in een lab. Daardoor wordt voorkomen, dat de onderzoeksresultaten door andere storende variabelen beïnvloed worden. Ten tweede is het belangrijk ook andere variabelen die een rol zouden kunnen spelen voor de mate van transportatie, identificatie en de attitude mee te nemen. Daardoor kunnen causale verbanden en correlatieve verbanden beter verklaard worden.

Afsluitend kan worden gezegd dat zich vervolgonderzoek zou moeten richten op meerdere verschillende verhalen en op verschillende genres (meta-analyse) om het effect van instructies op de transportatie nauwkeuriger te kunnen meten, aangezien dit een kleinschalig onderzoek was.

Referentielijst

- Appel, M., & Richter, T. (2007). Persuasive effects of fictional narratives increase over time. *Media Psychology, 10*(1), 113-134. Doi: 10.108/ 15213260701301194.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachment as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin, 117*(3), 497–529. Doi: 10.1037/0033-2909.117.3.497.
- Beentjes, J., de Graaf, A., Hoeken, H., & Sanders, J. (2009). Do American television stories influence Dutch people' s opinions about society? In R. P. D. Konig, P. W. M. Nelissen & F. J. M. Huysmans (Eds.). *Meaningful media: Communication research on the social construction of reality*, 245-255. Nijmegen: Tandem Felix.
- Busselle, R., & Bilandzic, H. (2009). Measuring narrative engagement. *Media Psychology, 12*, 321-347.
- Bilandzic, H., & Busselle, R.W. (2011). Enjoyment of films as a function of narrative experience, perceived realism and transportability. *Communications: The European Journal of Communication, 36*(1), 29-50.
- Brock, T. C., Strange, J. J., & Green, M. C. (2002). Power beyond reckoning. *Narrative impact. Social and cognitive foundations*, 1-16.
- CBS, auteur onbekend (2009, 3 juli). Steeds meer overgewicht. CBS, via <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2012/27/steeds-meer-overgewicht>.
- Fishbein, M. & Ajzen, M.C. (2003). Using theory to design effective health behavior interventions. *Communication Theory, 14*(2), 164-183.
- Giles, D.C. (2002). Parasocial interaction : A review of the literature and a model for future research. *Media Psychology, 4*, 279-305.
- Graaf, A. D., Sanders, J. M., Beentjes, J. W. J., & Hoeken, J. A. L. (2007). De rol van identificatie in narratieve overtuiging. Geraadpleegd op <http://hdl.handle.net/2066/44019>.
- Green, M. C. (2004). Transportation into narrative worlds: The role of prior knowledge and perceived realism. *Discourse processes, 38*(2), 247-266. Doi: 10.1207/s15326950dp3802_5.
- Green, M. C., & Brock, T. C. (2000). The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of Personality and social psychology, 79*(5), 701. Doi:

10.1037//0022-3514.79.5.701.

- Green, M. C., Brock, T. C., & Kaufman, G. F. (2004). Understanding media enjoyment: The role of transportation into narrative worlds. *Communication Theory*, 14(4), 311-327.
- Hoeken, J. A. L., Hornikx, J. M. A., & Hustinx, L. G. M. (2012). *Overtuigende teksten. Onderzoek en ontwerp*. Bussum: Cautinho.
- Hoeken, H., & Sinkeldam, J. (2013). De rol van emoties in narratieve overtuiging. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 35(3), 226-236.
- Keuchenius, C., Van der Lelij, B. (2015). Eetpatronen van verschillende sociale milieus, duurzaamheid en voedselverspilling. *Voedingscentrum*. Geraadpleegd op http://www.voedingscentrum.nl/Assets/Uploads/voedingscentrum/Documents/Professionals/Pers/Persmappen/Motivaction_eetpatronen-verschillende-sociale-milieus-duurzaamheid-voedselverspilling.pdf.
- Kreuter, M. W., Green, M. C., Cappella, J. N., Slater, M. D., Wise, M. E., Storey, D., ... & Hinyard, L. J. (2007). Narrative communication in cancer prevention and control: a framework to guide research and application. *Annals of behavioral medicine*, 33(3), 221-235.
- Kuijpers, M.M., Hakemulder, F., Tan, E.S., & Doicaru, M.M. (2014). Exploring absorbing reading experiences: Developing and validating a self-report scale to measure story world absorption. *Scientific Study of Literature*, 4(1), 89-122.
- Moyer-Gusé, E. (2008). Toward a theory of entertainment persuasion: Explaining the persuasive effects of entertainment-education messages. *Communication Theory*, 18(3), 407-425.
- Moyer-Gusé, E., Chung, A, H. & Jain, P. (2011). Identification with characters and discussion of taboo topics after exposure to an entertainment narrative about sexual health. *Journal of Communication*, 61(3), 387-406. Doi: 10.1111/j.1460-2466.2011.01551.
- Murphy, S., Frank, L., Chatterjee, J., & Baezconde-Garbanati, L. (2013). Narratieve versus non narratieve: The role of identification, transportation, and emotion in reducing health-disparities. *Journal of Communication*, 63(1), 116-137.
- Nell, V. (1988). *Lost in a book: The psychology of reading for pleasure*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Nisbett, R. & Ross, L. (1980). *Human Inference: Strategies and shortcomings of social judgement*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Oatley, K. (1995). A taxonomy of the emotions of literary response and a theory of

- identification in fictional narrative. *Poetics*, 23(1-2), 53-74. Doi: 10.1016/0304-422X(94)P4296-S.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1986). The elaboration likelihood model of persuasion. In *Communication and persuasion*, 1-24. Springer New York.
- Schellens, P. J., & De Jong, M. (2004). Argumentation schemes in persuasive brochures. *Argumentation*, 18(3), 295-323. Doi: 10.1023/B:ARGU.0000046707.68172.35.
- Slater, M.D. & Rouner, D. (2002). Entertainment-Education and Elaboration Likelihood Model: Understanding the processing of narrative persuasion. *Communication Theory*, 12(2), 173-191.
- Strange, J. J. (2002). How fictional tales wag real-world beliefs. *Narrative impact: Social and cognitive foundations*, 263-286.
- Tal-Or, N., & Cohen, J. (2010). Understanding audience involvement: Conceptualizing and manipulating identification and transportation. *Poetics*, 38(4), 402-418.
- Van de Wiel, H. (2014). Waarom een samenleving niet zonder verhalen kan. *Impact Reporters. Communicatie over Water, Voedsel & Energie*. Geraadpleegd op <http://www.impactreporters.eu/verhalen>.
- Van Essen, R. (2014). *Hier wonen ook mensen*. Atlas Contact: Amsterdam/Antwerpen.
- Zillmann, D. (1991). Empathy: Affect from bearing witness to the emotions of others. *Responding to the screen: Reception and reaction processes*, 135-167.

Bijlage

1) Vragenlijst Identificatie

ID1 Ik denk dat ik de hoofdpersoon goed begrijp

	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	5 (5)	6 (6)	7 (7)
Helemaal mee oneens:Helemaal mee eens (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ID2 Ik begreep de gebeurtenissen in het verhaal op de manier waarop de hoofdpersoon het begreep

	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	5 (5)	6 (6)	7 (7)
Helemaal mee oneens:Helemaal mee eens (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ID3 Gedurende het lezen voelde ik me net zo als de hoofdpersoon

	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	5 (5)	6 (6)	7 (7)
Helemaal mee oneens:Helemaal mee eens (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ID4 Tijdens het lezen kon ik me echt in het hoofd van de hoofdpersoon verplaatsen

	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	5 (5)	6 (6)	7 (7)
Helemaal mee oneens:Helemaal mee eens (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ID5 Ik heb het gevoel dat ik snap waarom de hoofdpersoon zich gedroeg zoals hij deed

	1 (1)	2 (2)	3 (3)	4 (4)	5 (5)	6 (6)	7 (7)
Helemaal mee oneens:Helemaal mee eens (1)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2) Introductie experiment:

Welkom bij dit onderzoek,

Dit onderzoek zal gaan over het lezen van verhalen. U zult straks eerst een kort verhaal lezen en vervolgens een aantal vragenlijsten invullen over uw leesbeleving. Het onderzoek zal ongeveer 20-25 minuten in beslag nemen.

Er zal een onderzoeker bij het onderzoek aanwezig zijn, dus u kunt tijdens het onderzoek steeds vragen stellen mocht iets onduidelijk zijn. Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijblijvend, u kunt ieder moment stoppen met het onderzoek. De gegevens van het onderzoek zullen gebruikt worden voor een bachelorscriptie.

Als u instemt met deelname aan het onderzoek, zouden we willen vragen of u hiervoor de toestemmingsverklaring wilt invullen. Hierna zullen we beginnen met het onderzoek.

Alvast hartelijk bedankt voor uw waardevolle deelname aan onze bachelorscriptie. Als u nog vragen heeft over deelname aan dit onderzoek, kunt u die nu stellen.

3) Extra uitleg instructie:

Uitleg van de leestaak (voor de experimentele groep)

(indien de proefpersonen de taak niet snappen)

Wat begrijp je precies niet?

Je krijgt eerst een verhaal te lezen en daarna vragen wij aan jou, de online vragenlijst in te vullen.

Lees het verhaal zoals je het verhaal thuis zou lezen. Probeer je in het verhaal te verdiepen zodat je de gebeurtenissen en acties die zich afspelen in het verhaal zo levendig voor je ziet dat ze daadwerkelijk lijken plaats te vinden.

4) Toestemmingsverklaring:

Toestemmingsverklaring

Naam onderzoek: Inleven in verhalen

Verantwoordelijke onderzoeker: Maarten Haarhuis, Rosa van der Laag, Cecile van de Kamp,

Iris Delmee, Berta Ilo en Katharina Lechtape

Verklaring deelnemer

Ik heb uitleg gekregen over het doel van het onderzoek. Ik heb vragen mogen stellen over het onderzoek. Ik neem vrijwillig aan het onderzoek deel. Ik begrijp dat ik op elk moment tijdens het onderzoek mag stoppen als ik dat wil. Ik begrijp hoe de gegevens van het onderzoek bewaard zullen worden en waarvoor ze gebruikt zullen worden. Ik stem in met deelname aan het onderzoek.

Naam:..... Geboortedatum:.....

Handtekening:..... Datum:.....

Verklaring uitvoerend onderzoeker

Ik verklaar dat ik de hierboven genoemde persoon juist heb geïnformeerd over het onderzoek en dat ik mij houd aan de richtlijnen voor onderzoekers zoals verwoord in het protocol van de Ethische Toetsingscommissie Geesteswetenschappen

Naam:.....

Handtekening:..... Datum:.....

